

Міністерство освіти і науки України
Українська академія друкарства
Кафедра суспільно-гуманітарних наук та фізичної культури

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з навчально-виховної роботи
Угрин Я. М.
«22» вересня 2022 р.

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ ПРОХОДЖЕННЯ
ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ**

РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ третій (освітньо-науковий)
(назва рівня вищої освіти)

СТУПІНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ доктор філософії
(назва ступеня вищої освіти)

галузь знань 18 Виробництво та технології
(шифр і назва)

спеціальність 186 Видавництво та поліграфія
(шифр і назва)

спеціалізація _____
(шифр і назва)

вид дисципліни обов'язкова
(обов'язкова / за вибором)

мова викладання українська

(2022

Назва: **Педагогічна практика**

Розробник: д-р. пед. наук., професор кафедри СГН і фізичної культури
Микитюк О.М.

Шифр та назва галузі знань, спеціальності здобувачів ступеня доктора філософії: **для здобувачів ступеня доктора філософії спеціальності**

ступінь «Доктор філософії»

1. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ

Відповідно до освітньо-наукової програми підготовки здобувачів вищої освіти на третьому освітньо-науковому рівні доктора філософії (PhD) передбачено проходження педагогічної практики в обсязі двох кредитів (60 годин).

Обсяг практики – **2 кредити (60 год.)**. Він передбачає **60 год. самостійної роботи**. Підсумковий контроль – **залік**.

Програма проходження педагогічної практики аспірантами спеціальності спеціальності 186 Видавництво та поліграфія передбачає закріплення **набутих, теоретичних знань та вдосконалення педагогічних компетентностей для майбутньої науково-педагогічної діяльності**.

У програмі педагогічної практики аспірантів висвітлюються організаційно-методичні засади практичної професійної підготовки аспірантів.

Педагогічна практика є обов'язковим компонентом освітньо-наукової програми підготовки докторів і має на меті набуття аспірантом професійних навичок та вмінь викладача вищого навчального закладу.

Терміни проходження практики та її програма визначаються в індивідуальному плані аспіранта і затверджуються науковим керівником.

В процесі проходження педагогічної практики аспіранти формують і удосконалюють володіння сучасними методами, формами та засобами навчання, формують на їх основі професійні навички та вмінь для вирішення

конкретних навчально-виховних задач в умовах реального педагогічного процесу паралельно з формуванням необхідності систематичного оновлення своїх знань та творчого їх застосування в практичній діяльності.

Формування теоретичних знань щодо сутності, структури та форм навчального процесу підготовки аспірантами відбувається під час навчання в аспірантурі. Формування практичних умінь і навичок аспіранта здійснюється під час проведення лекційних, семінарських (практичних) занять, організації самостійної роботи.

Педагогічна практика проходить у межах професійно-орієнтованих дисциплін підготовки фахівців, що забезпечуються кафедрою, за якою закріплені аспіранти ЛНАУ

Вибір дисциплін, з яких відбуватиметься педагогічна практика, здійснюється заздалегідь, відповідно до педагогічного навантаження, і узгоджено із дисциплінами, які викладає науковий керівник, або в межах тематики дисертаційної роботи аспіранта.

Метою педагогічної практики є поглиблення та закріплення знань аспірантів з питань організації і форм здійснення навчального процесу в сучасних умовах, його наукового, навчально-методичного та нормативного забезпечення, формування вмінь і навичок опрацювання наукових та інформаційних джерел при підготовці до занять, застосування активних методик викладання професійно-орієнтованих дисциплін.

Об'єктом педагогічної практики є навчальний процес підготовки фахівців із спеціальності « Економіка», що відбувається безпосередньо у Львівському національному аграрному університеті.

Предметом педагогічної практики виступає окрема дисципліна професійно-орієнтованого чи професійного циклу навчального плану підготовки фахівців.

Педагогічна практика має бути наближеною до напрямів наукових досліджень аспіранта. Під час практики виникає можливість апробувати результати досліджень, що проводяться аспірантом при написанні

дисертаційної роботи. Згідно з навчальним планом підготовки докторів філософії, педагогічна практика передбачає виконання аспірантом таких видів робіт:

- підготовку та проведення лекційних, семінарських (практичних) занять; - підготовку навчально-методичного забезпечення проведення лекційних, семінарських (практичних) занять;
- розробку завдань та організацію самостійної роботи студентів з дисциплін, що викладаються;

В результаті проходження педагогічної практики у аспірантів повинен бути сформований інтегративний комплекс компетентностей включно з ключовими, професійними, предметними і міжпредметними компетентностями, а також сформовані гностичні, проєктивні, конструктивні, організаторські, комунікативні вміння викладача вищого навчального закладу, необхідні для забезпечення провідних аспектів педагогічної діяльності: навчальної, методичної, виховної роботи.

У аспіранта повинні бути сформовані компетентності:

– інтегральної компетентності:

– Здатність ідентифікувати і розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності у сфері економіки, що передбачає глибоке переосмислення наявних і формування нових системних знань та/або професійних практичних навиків

– загальні компетентності:

– Здатність планувати, готувати, організовувати та проводити навчальні заняття із застосуванням компетентнісного підходу;

– Здатність усвідомлювати та дотримуватись морально-етичних норм, норм професійної етики та вимог академічної доброчесності й охорони права інтелектуальної власності у наукових дослідженнях і науково-педагогічній діяльності.

– фахові компетентності:

-Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у закладах вищої освіти та в реальному секторі економіки на основі застосування основ педагогіки та психології і компетентнісного підходу з використанням результатів власних наукових досліджень і практичних кейсів;

-Здатність до самоудосконалення і саморганізації та забезпечення реалізації принципів перманентності самостійного здобування наукових і практичних знань у сфері економіки.

Аспірант повинен знати:

- основи планування освітнього процесу у вищому навчальному закладі;
- основні положення законодавства України в галузі вищої освіти, програмних документів, які стосуються навчання студентів та викладання у ЗВО;
- сучасні підходи до формування у студентів професійної компетентності; - інноваційні освітні технології навчання у закладах вищої освіти;
- форми, види і способи контролю й оцінювання рівня сформованості професійних компетентностей у студентів;
- основні організаційні форми реалізації освітнього процесу у закладах вищої освіти;
- завдання і функції науково-педагогічного працівника;
- вимоги до підготовки документального супроводу викладання у ЗВО;
- основні принципи, методи, види навчання у ЗВО.

Аспірант повинен вміти:

- визначати й аналізувати цілі, зміст, принципи, методи і прийоми навчання;
- аналізувати, обирати й ефективно використовувати навчально-методичні комплекси для студентів вищих навчальних закладів;
- контролювати й оцінювати рівень сформованості всіх складників професійної компетентності;
- планувати й реалізовувати різні форми організації освітнього процесу у вищому навчальному закладі;
- планувати (проекувати) вивчення навчальних дисциплін;

- відбирати, структурувати зміст навчального матеріалу для проведення різних видів навчальних занять;
- використовувати знання про індивідуально-вікові особливості молоді при проведенні занять;
- застосовувати інноваційні методи, прийоми та засоби навчання і виховання студентів;
- підвищувати професійні вміння, вивчати передовий педагогічний досвід.

Основні завдання педагогічної практики:

- практичне застосування знань з методики і педагогіки викладання у вищій школі;
 - закріплення та поглиблення теоретичних знань аспірантів в процесі підготовки і проведення занять у вузі;
 - формування професійних вмінь та навичок викладача економіки у вищій школі;
 - збирання даних для наукового дослідження з економічної тематики;
 - включення аспірантів у навчально-виховну, методичну і наукову діяльність кафедри які закріплені за аспірантом, виконання індивідуальних завдань в зазначених напрямках;
 - відвідування навчальних занять, які проводяться науково-педагогічними працівниками кафедри, в першу чергу професорами і доцентами;
 - розроблення планів лекційних, семінарських занять
- ; • проведення самостійних лекційних, семінарських та практичних занять, самоаналіз їх ефективності з точки зору повноти засвоєних навчального матеріалу студентами, розвитку у них креативного мислення і творчих здібностей;

Зміст педагогічної практики включає в себе: навчальну, методичну та виховну та виконання самостійної роботи.

Звіт здобувача має бути віддзеркалено у щоденнику практики.

Педагогічна практика передбачає знайомство аспіранта-практиканта із

сферою педагогічної діяльності та набуття ним практичних навичок з педагогічної майстерності на базі ЗВО.

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

Формат курсу

Самостійна робота передбачає виконання завдань практичного характеру, передбачених програмою курсу.

Організація навчального процесу передбачає дотримання вимог академічної доброчесності. Письмові роботи аспірантів повинні відображати їх власні міркування, результати здійснених ними досліджень. Порушеннями академічної доброчесності під час вивчення дисципліни вважаються: академічний плагіат, фальсифікація, списування, обман, хабарництво, необ'єктивне оцінювання. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі аспіранта є підставою для її незарахування викладачем.

Навчальна діяльність аспіранта-практиканта

- планування власної викладацької діяльності, підготовка до занять;
- проведення різних видів навчальних занять (очна чи дистанційна форма, проведення або лекцій чи семінарських, практичних занять, воркшопів, майстер-класів) за розкладом у закріпленій академічній групі;
- проведення психолого-педагогічного аналізу відвіданих занять;
- виготовлення роздавального дидактичного матеріалу;
- перевірка письмових робіт студентів;
- проведення консультацій для студентів.

Методична діяльність аспіранта-практиканта

- ознайомлення аспірантів з особливостями організації освітнього процесу у вищому навчальному закладі (ознайомлення з освітньо-кваліфікаційною характеристикою фахівця, навчальним планом, розкладом занять, можливістю проведення занять дистанційно тощо);

пре-віден ознайомлення зі змістом освіти з обраного фаху (навчальні програми з дисциплін та робочі програми з навчальних дисциплін, підручники, посібники, методичні рекомендації, презентації, дистанційне навчання);

- участь аспірантів у засіданнях кафедр, в роботі семінарів викладачів тощо;
- відвідування та аналіз занять викладачів кафедри та аспірантів-практикантів.

Виховна діяльність аспіранта-практиканта

- ознайомлення з організацією виховної роботи в університеті;
- ознайомлення з комплексним планом організаційно-виховної роботи в університеті, планом виховної роботи на факультеті, в академічній групі;
- ознайомлення з особливостями виконання обов'язків куратора академічної групи;
- відвідання та аналіз виховних заходів, що проводять інші аспіранти-практиканти;

Завдання для самостійної роботи здобувачів

- 1. Підготовка доповіді на тему: «Теоретичні та методичні засади педагогічної інноватики».
- 2. Підготовка плану-конспекту лекції або семінарського чи лабораторного заняття з обраної теми.
- 3. Розробка мультимедійної презентації з обраної теми.

академічної групи

Звіт

У кінці практики аспіранти подають такі звітні документи:

- 1. Письмовий звіт (у довільній формі), де розкривається зміст виконаної роботи, висловлюються побажання, пропозиції щодо покращення умов, змісту та ін. проходження практики.
- 2. Характеристика з місця практики, завірена підписом керівника практики від бази практики (кафедри, де закріплений аспірант).

3. Усі виконані завдання самостійної роботи.

Критерії та порядок оцінювання результатів навчання

Поточний контроль з проходження педагогічної практики (самостійної роботи) сумарно складає 60 балів. (ПК). Шкала оцінювання для самостійної роботи здобувачів наступна:

- 1. Підготовка доповіді на тему: «Теоретичні та методичні засади педагогічної інноватики» – (максимальна кількість -20 балів).
- 2. Підготовка плану-конспекту або лекції чи практичного, семінарського, лабораторного заняття з обраної теми – максимальна кількість - 30 балів).
- 3. Розробка мультимедійної презентації як додаток до плану-конспекту (максимальна кількість - 10 балів).

Евристична підсумкова бесіда щодо володіння сумою практичних знань, умінь та навичок і набутих компетентностей проходить у формі невимушеної, дружньої розмови паралельно з здачею звітних документів і сумарно оцінюється до 40 балів.

До евристичної підсумкової бесіди допускаються здобувачі освіти, які виконали всі види самостійної роботи, які перелічені вище, що передбачених, та при завершенні педагогічної практики набрали кількість балів, не меншу за мінімальну кількість. Мінімальна кількість балів – 50 балів.

Отже, максимальна кількість балів за підсумкову евристичну бесіду і оформлені щоденник практики і письмовий звіт становить 40 балів.. Сумарно, загальний максимальний рейтинг оцінювання здобувача не перевищує 100 балів за педагогічну практику.

Заохочувальні (додаткові) бали: виконання індивідуального наукового завдання, участь в конкурсах, студентських наукових конференціях – до 10 балів.

Рекомендована література

1. Основна 1. Класифікатор професій [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://buhgalter911.com/res/spravochniki/klassifikprofessiy.aspx>.
2. Кодекс законів про працю України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08>.
3. Про вищу освіту Закон України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
4. Про затвердження Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України Наказ Міністерства освіти України від 08.04.1993 р. № 93 (зі змінами) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0035-93>
5. Про Методичні рекомендації щодо запровадження Європейської кредитно-трансферної системи та її ключових документів у вищих навчальних закладах. Лист Міністерства освіти і науки України від 26.02.2010 № 1/9-119 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ru.osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/6810/.
6. Caena F. Literature review Teachers' core competences: requirements and development // F. Caena [Electronic resource]. – Access mode : https://ec.europa.eu/assets/eac/education/experts-groups/2011-2013/teacher/teacher-competences_en.pdf.
7. ESG [Electronic resource]. – Access mode : http://ihed.org.ua/images/pdf/standards-and-guidelines_for_qa_in_the_ehea_2015.pdf.
8. Identifying Transferable Skills and Competences to Enhance Early Career Researchers Employability and Competitiveness [Electronic resource]. – Access mode : <http://eurodoc.net/skills-report-2018.pdf>.

Додаткова

9. Національний глосарій 2014 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ihed.org.ua/images/biblioteka/glossariy_Visha_osvita_2014_tempus-office.pdf.
10. Розвиток системи забезпечення якості вищої освіти в Україні: інформаційно-аналітичний огляд [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ihed.org.ua/images/biblioteka/Rozvitok_sisitemi_zabesp_yakosti_VO_UA_2015.pdf.
11. Tuning Educational Structures in Europe [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.unideusto.org/tuningeu/>.

АНКЕТА: САМОАНАЛІЗ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

1. Чого Ви навчилися під час педагогічної практики? (Обведіть колом потрібні відповіді)

1.1. Постановка цілей, завдань перед аспірантами; визначення «найближчих і подальших перспектив» в їх особистому розвитку.

1.2. Планування і підготовка занять.

1.3. Встановлення ділових відносин з викладачами - колегами.

1.4. Налагодження контактів з практикантами.

2. Які стосунки, на вашу думку, переважали у Вашій педагогічній діяльності? 2.1. Ділові.

2.2. Особисті.

2.3. Дружні.

2.4. Відносини не налагоджені.

3. Який, на вашу думку, стиль спілкування з практикантами переважав у Вашій педагогічній діяльності.

3.1. Демократичний.

3.2. Авторитарний.

3.3. Ліберальний.

3.4. Змішаний (непослідовний).

4. Ви виявили рівень отриманої науково-педагогічної підготовки, достатнім (гарним); задовільним; недостатнім для роботи викладачем? (потрібне підкресліть).

5. Які труднощі Ви відчували у своїй педагогічній роботі під час практики? (відзначте цифрами в порядку убутання)

- Відбір навчального матеріалу;

- Вибір методів і прийомів навчання і виховання;

- Активізація навчально-пізнавальної діяльності студентів та аспірантів/практикантів на занятті;

- Контроль та оцінювання студентів та практикантів на занятті;

- Організація навчальної дисципліни та підтримка уваги студентів і практикантів на занятті;

- Створення у студентів мотивації до навчання; - Використання активних методів і прийомів навчання;

- Створення проблемної ситуації на занятті;

- Реалізація дослідницького методу навчання;

- Організація спілкування зі студентами та аспірантами;

- Встановлення ділових контактів з викладачами інституту;

- Що ще, напишіть, будь ласка.

6. Чи вдалося Вам у процесі педагогічної практики повноцінно реалізувати на занятті ефективні методики або технології навчання і виховання? Які?

.....
.....
.....

7. Чи стануть в нагоді вміння та навички, отримані в процесі педагогічної практики у Вашій подальшій роботі?

.....
.....
.....

8. Чи відповідають результати педагогічної практики Вашим очікуванням?

.....
.....

9. Що б Ви запропонували змінити в організації та проведенні практики, щоб максимально використовувати її можливості?

.....
.....
.....

8. Чи відповідають результати педагогічної практики Вашим очікуванням?

9. Що б Ви запропонували змінити в організації та проведенні практики, щоб максимально використовувати її можливості?